

Jdeme dál... ale kam?

Jak těsné bylo Trumpovo vítězství?

Donald Trump zvítězil v prezidentských volbách v roce 2016. Bylo to těsné vítězství. Získal 304 hlasů volitelů, což jej řadí na 46. místo v rámci 58 prezidentských voleb v USA. Získal sice více hlasů volitelů než George W. Bush ve volbách v roce 2000 a 2004, ale méně než kterýkoliv jiný prezident USA po roce 1976, kdy Jimmy Carter obdržel 297 hlasů volitelů. Prezident Obama kupříkladu získal 365 hlasů volitelů v roce 2008 a Ronald Reagan 525 hlasů volitelů v roce 1984. Do velké míry je to dáno skutečností, že nově zvolený prezident Trump prohrál co do počtu hlasů voličů, a to o tři miliony hlasů (přes veškerou kritiku ze strany předvolebních barometrů odhadovaný 2% náskok Hillary Clintonové na národní úrovni odpovídal realitě – volilo ji 65,8 milionu voličů ve srovnání s 62,9 milionu hlasů voličů pro Donalda Trumpa). Oponenti jeho volebního vítězství upozorňují na skutečnost, že o Trumpově vítězství na úrovni hlasů volitelů rozhodlo vítězství ve státě Michigan (16 hlasů volitelů), v němž zvítězil rozdílem 11 612 hlasů voličů z celkového počtu 4,5 milionu voličů, dále ve státě Pennsylvania (20 hlasů volitelů), v němž zvítězil rozdílem 68 236 hlasů voličů z celkového počtu 5,9 milionu voličů a dále ve státě Wisconsin (10 hlasů volitelů), v němž zvítězil rozdílem 27 257 hlasů voličů z celkového počtu 2,9 milionu voličů. Pravda. Pravdou je však také skutečnost, že Hillary Clintonová zvítězila ve státě Minnesota těsným rozdílem 43 785 hlasů voličů a ve státě New Hampshire dokonce rozdílem pouhých 2 732 hlasů. Byly to volby, v nichž vítěz vyhrál a poražená prohrála „o chlup“.

Jak výsledek voleb ovlivní schopnost nového prezidenta dosahovat cílů?

Fakt, že nově zvolený prezident Trump prohrál co do počtu hlasů voličů, ovlivní jeho schopnost vládnout. Demokraté v Senátu jej totiž využijí na odůvodnění taktik (kupříkladu obstrukce při nominacích na klíčové vládní posty) podobných těm, které použili Republikáni pro podkopávání iniciativ prezidenta Obamy. Demokraté již naznačují, že budou bojovat proti nominacím na posty klíčových úředníků, jakými jsou kupříkladu post ministra zahraničních věcí nebo ředitele agentury pro ochranu životního prostředí nebo také proti jmenování konzervativních soudců na posty v řadách Nejvyššího soudu. Zda se Demokratům podaří vytvořit tak tvrdou opozici, jakou byli Republikáni v roce 2009 či nikoliv, bude záviset na síle 10 demokratických senátorů, kteří budou ve volbách v roce 2018 usilovat o udržení křesel ve státech, v nichž zvítězil prezident Trump.

Jaké jsou priority v oblasti hospodářství?

Oproti očekávání se i přes republikánskou převahu v Senátu a ve Sněmovně reprezentantů bude nový prezident možná potýkat s většími komplikacemi v oblasti své politické agendy. Republikánská mantra týkající se zrušení Obamacare ztichla pod tíhou nárůstu počtu Američanů (6,4 milionu), kteří se do systému zaregistrovali v průběhu listopadu a prosince. Zdá se, že současný plán útoku spočívá v okamžitém odhlasování konce Obamacare, a zároveň v ponechání systému do doby, než se vymyslí náhrada. Tato strategie je riskantní, a to ze dvou důvodů. První je zřejmý: co když se více lidí rozhodne, že se jim Obamacare líbí a Republikánům se nepodaří je přesvědčit, že jejich náhradní řešení bude lepší? Druhý důvod s tím souvisí. Je zde riziko, že Obamacare je primárním odkazem Obamovy domácí politiky (a v určitých ohledech natolik významným jako Rooseveltův program New Deal). Prezident Obama také odchází ze svého úřadu s jednou z nejvyšších úrovní popularity od dob Ronalda Reagana. Bude aktivním a potenciálně vysoce efektivním obhájcem zachování Obamacare. Souboj v oblasti zdravotnictví může ovlivnit nejenom úspěch prezidenta Donalda Trumpa, ale také to, zda si Republikáni budou schopni udržet převahu v Senátu a ve Sněmovně reprezentantů. Není až tak zřejmé, jaké má nový prezident plány v dalších oblastech. Sestavil tým vysoce zkušených jednotlivců, kteří, jak se zdá, mají nekompatibilní představy o tom, čeho by ve svých úřadech chtěli dosáhnout. Nově zvolený prezident vstupuje do svého úřadu s reputací z podnikového sektoru, která o něm prozrazuje, že při rozhodování nechává své výkonné pracovníky bojovat o to, jaký další směr zvolit. Jeho současná volba úředníků naznačuje, že tento přístup k řízení by chtěl aplikovat i ve vládě. Znamenalo by to, že investice do infrastruktury, daňové reformy a možná i do politiky týkající se klimatické změny / životního prostředí, budou nejdříve předmětem tvrdých bojů uvnitř administrativy, až poté budou ve finální podobě předloženy Kongresu.

Jaké jsou priority v oblasti zahraniční politiky?

V oblasti zahraniční politiky se jeho administrativa brzy vyhraní tím, jak se postaví ke třem otázkám. První je otázka tvrzení tajných služeb USA, podpořená Obamovou administrativou i významnými republikánskými členy Kongresu o tom, že Rusko se vměšovalo, ale přitom podstatně neovlivnilo volby v USA. Je to velice citlivá záležitost a komentovat ji není jednoduché ani pro organizaci typu Americké obchodní komory. Je potřeba říci, že většina pokrytí tohoto tématu ze strany českých médií a také komentáře oficiálních představitelů zkreslily realitu. Následují holá fakta: Tajné služby USA zjistily, že Democratic National Committee (a také Republican National Committee, i když Republikánská strana to popírá) se staly předmětem útoku hackerů. Některé z ukradených e-mailů poté zveřejnily Wikileaks a DC Leaks před kongresem Demokratické strany. Tajné služby USA se zaměřily na zdroj hackingu a [výšetřování uzavřely s tím, že hackeři byli napojeni na ruskou vládu](#). Zpráva byla uveřejněna tajnými službami v průběhu předvolební kampaně. Po volbách prezident Obama oznámil, že výšetřování ze strany 17 tajných služeb vedlo k závěru, že hackeři konali na základě příkazu ruské vlády. Bílý dům dále vydal prohlášení, že hackerský útok neovlivnil výsledek voleb. Paralelní žádost o přepočítání hlasů ve státech Wisconsin, Pennsylvania a Michigan se netýkala výšetřování útoku hackerů. Tuto iniciativu zorganizoval Jill Stein, kandidátka na prezidenta nominovaná Stranou zelených. Volební tým Hillary Clintonové vyslal právníka, aby byl přítomen přepočítání hlasů, ale zároveň prohlásil, že nevěří, že přepočítání hlasů změní výsledek voleb nebo že by výsledek voleb byl zmanipulován. Donald Trump se otázal, zda tajné služby správně identifikovaly toho, kdo vydal rozkaz k hackerskému útoku. Vypadá to, že přišel k tomuto závěru, aniž by měl informace o výšetřování od tajné služby. Poté tvrdil, že má informaci, kterou tajné služby nedisponují a že ji uveřejní tento týden.

Zde nejde o to, že by Obama tvrdil, že Rusové Trumpovi pomohli vyhrát volby nebo že by Trump tvrdil, že mu Rusové volby nevyhráli - takto se to ale jeví z mediálního pokrytí v ČR a jinde. Tajné služby USA [říkají, že Rusové napadli servery Demokratické strany](#) a Republikánské strany a uveřejnili e-maily Demokratické strany. Prezident Obama a lídři Republikánů v Kongresu říkají, že tato [informace vyžaduje další výšetřování v rámci posledních třech prezidentských volbách \(z nichž dvoje vyhrál prezident Obama\) a možných důsledků](#), situace však nevyžaduje opakování voleb. Nově zvolený prezident Trump říká, že je lépe informován. Zvládnutí otázky Putin je stejnou okamžitou hrozbou pro jeho úspěch jako zvládnutí otázky Obamacare. Pokud otázku Putin nezvládne dobře, může čelit revoltě v řadách Republikánů v Kongresu, která může oslabit jeho agendu v hospodářské oblasti. Dalším problémem je nedávné americké zdržení se hlasování o rezoluci OSN odsuzující plány Izraele umožnit židovským osadníkům stavět obydlí na okupovaných územích. Tato otázka na jedné straně ovlivní míru podpory ze strany silné domácí židovské lobby pro Trumpa, ale zároveň také nastaví podmínky pro jeho vztahy s klíčovými arabskými partnery, mezi něž patří kupříkladu Saúdská Arábie. A poslední otázka – jaký vztah nastavit s Čínou – nemusí být nyní natolik urgentní, ale odpověď na ní je z dlouhodobého hlediska pravděpodobně nejdůležitější. V průběhu předvolební kampaně Donald Trump naznačil, že ve vztazích s Čínou bude mít vyšší nároky a jeho přístup bude více konfrontační. V přechodném období mluvil přímo s prezidentem Taiwanu. Tento telefonický rozhovor znamenal odklon od dlouhodobé politické linie USA a rozzlobil Čínu. Čína možná nebude chtít čekat a nechat nového prezidenta, ať zkusí, kam až může zajít. Třeba se rozhodne ukázat USA a světu, kdo určuje podmínky.

Jak velkou má šanci na úspěch?

Prezident Trump nečelí tak obtížné hospodářské a zahraničněpolitické situaci jako jeho předchůdce (který se potýkal s dopady finanční krize a důsledky rozhodnutí odstranit iráckého vládcu Saddáma Husseina). Na druhou stranu se zdá, že „lábánky“, tedy období klidu, které obvykle obyvatelé a politické strany dopřávají nově zvolenému prezidentovi, bude pro Trumpa kratší. Důvodem je jeho těsné volební vítězství a tvrdý tón jeho kampaně.

Jeho mandát vládnout představuje velkou skládačku, jejíž jednotlivé části si navzájem často odporují. Jedna část jeho příznivců chce stavět zeď na hranici s Mexikem, druhá část není ochotna za to zaplatit ani cent. Jedna část chce, aby vláda USA investovala do domácí infrastruktury, druhá část pomáhala blokovat pokusy Barracka Obamy o totéž. Jedna část příznivců Donalda Trumpa chce zrušit Obamacare, druhá část se nedávno do systému nově nebo opakovaně přihlásila. Jedna část chce odvolat obchodní

dohody a zastavit globalizaci, druhá část představuje silné zastánce globálního volného obchodu. Jedna část jeho příznivců chce konfrontaci s Čínou, druhá část od počátku podporovala zapojení Číny do globálního trhu.

Donald Trump byl jediným z kandidátů Republikánské strany na prezidenta, který k sobě dokázal přitáhnout dvě křídla Republikánů, která jinak vedle sebe existují jen s potížemi: tradicionalisticky sociální a hospodářsky konzervativní křídlo podporující podniky na straně jedné a více nacionalisticky laděné hnutí Tea Party na straně druhé. Podařilo se mu to tak, že se nejdřív zaměřil na představitele Tea Party, a poté přesvědčil tradicionalistické křídlo o tom, že pro něj bude lepší volbou než Hillary Clintonová. Málčko věřil, že se to podaří.

Jeho další úkol bude vyžadovat použití jiných nástrojů. 20. ledna nově zvolený prezident přejde od slov k činům. Funkce prezidenta je válkou, v němž jde o vyčerpání soupeře. Každým rozhodnutím získáváte a ztrácíte podporu. Volby umožňují slibovat a vládnutí vyžaduje kompromisy, což na začátku pomáhá vytvořit velkou skupinu voličů, kteří se shodnou ve svých očekáváních. Prezident Obama slíbil naději a změnu, což si různé skupiny vysvětlovaly různě a což vedlo k poklesu hlasů voličů z 69,5 milionu v roce 2008 na 66 milionů o čtyři roky později. (Na druhou stranu Reagan, Clinton a G. W. Bush své volební zisky zvýšili.) Donald Trump zvítězil rozdílem něco málo přes 100 000 hlasů ve třech státech a na celostátní úrovni mu do vítězství chyběly 3 000 000 hlasů voličů. Nemá podporu, o kterou by mohl přijít a která by mu pomohla zvítězit v příštích volbách. Znamená to, že pravděpodobně nebude potřebovat mít Republikány v Kongresu na své straně, ale pro svou hospodářskou agendu bude hledat podporu u Demokratů. Klíčovým elementem pro něj možná bude Chuck Schumer, nový lídr Demokratů v Senátu a jeho starý známý z New Yorku, na jehož politickou kariéru Trump v minulosti přispíval.

---

electoral college results from research by John Pitney, Claremont McKenna College

popular vote results from calculations by David Wasserman and the Cook Political Report

analysis prepared by wms